

החוק לצמצום השימוש במזומן

החוק לצמצום השימוש במזומן נכנס לתוקפו ב-01.01.2019

בחוזר זה נתייחס להוראות החלות על עוסקים בלבד.

הגדרת עוסק בחוק – מי שמוכר נכס או נותן שירות במהלך עסקיו לרבות מלכ"ר.

הגבלות לעניין שימוש במזומן

הוראות החוק מתייחסות ל"עסקה" ו"מחיר העסקה" על כן חשוב להבין קודם כל את הגדרות ביטויים אלו.

עסקה: מכירה או קניה של נכס או מתן שירות או קבלתו.

מחיר העסקה: התמורה שהצדדים הסכימו עליה בעבור הנכס או השירות + מע"מ, מס קניה, בלו והוצ' נלוות-
כלומר: מחיר כולל לתשלום (גם אם חלק מהתשלום משולם בשוה כסף).

בעסקה בה ישנם מספר רוכשים/ מוכרים- מחיר היסקה לא יפוצל ביניהם. לדוג: 2 עמותות שמשתמשות באותו נכס רוכשות מוצר חשמלי מספק וכל אחת משלמת חצי מהעלות- מחיר העסקה יחושב סך העלות הכוללת של המוצר.

פעולות בבנק – הפקדה, משיכה, העברה או המרה של מזומן אינה כלולה בהגבלות החוק:

בעת הפקדה בסכומים גבוהים יתכן ויהיה צורך להוכיח לבנק את מקור המזומנים- לדוג: הפקדה של 30 אש"ח בגין 3 עסקאות נפרדות כל אחת בסכום 10 אש"ח במזומן. יתכן והבנק ידרוש לראות את הקבלות שהוצאו בגין העסקה ל-3 רוכשים שונים.

סוגיות שהחוק מתייחס אליהם לעניין מחיר העסקה

1. במכירת מספר נכסים, לא יראו את המחיר המצטבר של כל הנכסים כמחיר של עסקה אחת אלא אם הוסכם בין הצדדים על מכירתם בעת ובעונה אחת. דוגמא מחוזר מ"ה: אם אדם ניגש לחנות רהיטים, רוכש כמה פריטים ומקבל עליהם מחיר כולל- מחיר העסקה כולל את מחיר כל המוצרים יחד. לעומת זאת, במצב בו אדם מגיע מעת לעת ומבצע כל פעם בנפרד רכישה של רהיט – כל רכישה תחשב כעסקה.
פיצול מלאכותי של עסקה למספר עסקאות במטרה להתחמק ממגבלות הוראות החוק מדובר במעשה מרמה אשר על ביצועו מוטל עונש מאסר.
2. על כן יש להימנע מלפצל מכירות לחשבוניות בסכומים נמוכים באופן מלאכותי (כאלו שלפני כניסתו לתוקף של החוק היו בבירור נכללים בחשבונית אחת).
3. בעסקה מתמשכת לקבלת שירות יראו כל תשלום שיש לשלם מעת לעת כמחיר העסקה. לדוג: הסכם למתן שירות גלובלי- לדוג' שירותי ניקיון, שכר לימוד- על בסיס תשלום חודשי- ייחשב כל תשלום חודשי כעסקה נפרדת. לעומת זאת, הסכם עבור שירות ספציפי/ חד פעמי- מחיר העסקה יהיה הסך הכולל עבור אותו שירות גם אם התמורה

שולמה בתשלומים. לתשומת לב: תשלום שכר לימוד שנתי מראש הכולל הנחה יהווה עסקה אחת כוללת. לעומת זאת, תשלום שכר לימוד באיחור בסכום מצטבר גבוה - אינו יהווה עסקה אחת היות ושכ"ל נגבה בד"כ במוסד ע"ב חודשי. חשוב להבחין בין עסקה מתמשכת לקבלת שירות כפי שתוארה לעיל לבין עסקת מכר בה נמכר מוצר/ מוצרים והסחורה מסופקת ללקוח מעת לעת - במקרה זה מדובר בעסקה אחת ומחיר עסקה אחד ולא יראו בכל משיכת סחורה עסקה נפרדת ולא משנה הסדר התשלומים.

3. בשכירות המשולמת ע"ב חודשי/ דו חודשי וכדומה - יראו כל תשלום שיש לשלם ע"פ החוזה/ ההסכם - כמחיר העסקה.

תשלום מותר במזומן

1. בעסקה עד 11 אש"ח - מותר לקבל/ לשלם הכל במזומן.
- בעסקה מעל 11 אש"ח עד 110 אש"ח - מותר לקבל עד 10% ממחיר העסקה במזומן.
- בעסקה מעל 110 אש"ח - מותר לקבל 11 אש"ח במזומן.

לדוגמא:

- מחיר העסקה 10 אש"ח - מותר לקבל/ לשלם את כל הסכום במזומן.
- מחיר העסקה 12 אש"ח - מותר לקבל/ לשלם עד 1200 ₪ במזומן.
- מחיר העסקה 150 אש"ח - מותר לקבל/ לשלם 11 אש"ח במזומן
2. הקלה לגבי תשלום מתייר - בעסקה עד 55 אש"ח - מותר לקבל את כל הסכום במזומן. מעבר לזה, לפי הכללים לעיל.
3. לעניין תשלום/ תקבול של שכר עבודה, תרומה או הלוואה - מותר לשלם/ לקבל עד 11,000 במזומן. הלוואה מבנקים או מגוף פיננסי מפקח אחר - מותר לקבל בכל סכום.
4. אסור לתת/ לקבל תשלום במזומן כמתנה בסכום העולה על 50 אש"ח.

שימוש בשיקים

1. אסור לתת/ לקבל שקים עבור עסקה/ שכר עבודה/ תרומה/ הלוואה/ מתנה, בלי ששם מקבל התשלום נקוב בשק כנפרע (בשורת: לפקודת... אם התשלום בשק של המשלם) או כנסב (מאחורי השק - אם התשלום בשק של צד ג' שנרשם לפקודת המשלם). על כן במקומות בהם העוסק מחתים שקים שמקבל בחותמת עם פרטיו המדויקים - יש לעשות זאת במועד התשלום טרם קבלת/ מסירת השק.
2. אסור להסב שק או לקבל שיק מוסב מבלי ששמו ומספר זהותו של המסב נקובים בשק.
3. החל מ-01.7.2019 נאסר על הבנקים לפרוע שק אם שם הנפרע אינו נקוב בשיק (שיק פתוח). או אם בשק מעל 10 אש"ח לא נקובים שמות המסב והנסב ומספר הזהות של הנסב או שהשק הוסב יותר מפעם אחת. הפרטים המודגשים לא נאסרו במפורש בחוק ואין עיצום על קבלה/ הסבה של שק כאמור אבל אף אחד לא רוצה להיתקע עם שק שלא יכובד בבנק...

תיעוד

תיעוד תקבולים: בקבלה יש לכלול, בין היתר, את מהות התקבול, אשר ע"פ חוזר מ"ה מתייחס לאמצעי התקבול. כלומר: ציון אמצעי התקבול בקבלה (או בחשבונית מס קבלה) בספר פדיון יומי, בספר קופה ובספר תקבולים ותשלומים לפי העניין יהווה מילוי הדרישה לתיעוד אמצעי התקבול.

תיעוד תשלומים: יראו בשמירת קבלות שהתקבלו כנגד תשלומים ששולמו תיעוד מספק. במידה והקבלה שהתקבלה לא כוללת את הפירוט הנדרש לעיל, יראו ברישום התשלום בספר כרוך אחר רישום נאות לעניין התיעוד.

סנקציות ועונשים

סנקציה על הפרה

עיצום כספי הנגזר מסכום ההפרה- התשלום האסור במזומן/ תשלום בשיק שלא כחוק/ תקבול או תשלום ללא תיעוד:

1. אם סכום ההפרה עד 25,000 - 15% ממנו.
2. בין 25,000 ל- 50,000 - 20% ממנו.
3. מעל 50,000 - 30%.

דוגמא: עוסק מכר 35 אש"ח וקיבל מזומן 10 אש"ח.

החישוב: תקבול מותר במזומן 35 אש"ח כפול 10% = 3.5 אש"ח או 11 אש"ח כנמוך

סכום ההפרה: 3.5=10-7.5 אש"ח.

סכום העיצום הכספי 7.5 כפול 20% = 1500 ₪.

סנקציה על הפרה חוזרת

הפרה חוזרת היא הפרה של אותה הוראה בחוק פעם שניה (הפרת אותו סעיף בחוק, גם אם בהפרה הקודמת הוא היה המקבל ועכשיו הוא המשלם או להפך) שבוצעה בתוך שנתיים מההפרה הקודמת, כאשר בפעם הראשונה הוטל על המפר עיצום כספי.

הסנקציה: עיצום/ קנס בגובה ההפרה הקודמת+ עיצום/ קנס בגובה ההפרה האחרונה.

הערות:

1. עד 30.09.2019 תהיה רק התרעה בהפרה ראשונה ובהפרה חוזרת- יוטל עיצום כספי.
2. תשלום העיצום הכספי לא גורע מאחריות פלילית בשל הפרת הוראות החוק.

עבירת מרמה-

עונש על עבירת מרמה- מאסר של 3 שנים.

עבירת מרמה נחשבת אחת מאלו: 1. פיצול עסקאות מלאכותי (ראה פירוט לעיל). 2. רישום פרטים כוזבים במסמך.

הוראות נוספות:

1. רוכש זכות במקרקעין החייב בהגשת הצהרה לפי סעיף 73 לחוק מיסי מקרקעין, יסמן במסגרת ההצהרה את פרטי אמצעי תשלום התמורה (בצירוף אסמכתאות לפי דרישה) או יצהיר כי במועד מתן ההצהרה פרטי אמצעי התשלום אינם ידועים לו אבל יתחייב לדווח עליהם תוך 6 חודשים ממועד קבלת החזקה במקרקעין
2. החוק לא יחול על הסכמי הלוואות ועסקאות שנכרתו לפני ה-01.01.2019 (למעט עסקאות מתמשכות לקבלת שירות או מכר של זכות שכירות).
3. עד 01.01.2022 לא יחולו הוראות המתייחסות לסעיף 2 לחוק, על עסקאות עם תושבי יהודה ושומרון ועזה שאינם ישראלים (מנגד נקבעה חובת דיווח על תשלום/ תקבול מעל 50 אש"ח מול הנ"ל) בכל מקרה, כדאי להתייעץ טרם ביצוע עסקאות כאמור לוודא שלא חלות על הפעולה הוראות מכוח סעיף אחר שתחולתן מיידית.
4. החל משנת 2020 רשאי שר האוצר להקטין את הסכומים לשימוש במזומן ובשקים.
5. הוראות מעבר לגמ"ח- דחיית החלת הוראות החוק עד תום שנתיים מיום תחולת החוק או עד יום תחילת חוק המסדיר לפי המוקדם.

בכבוד רב

רודניק וורצל ושות'

רואי חשבון